

PRZEWODNIK PO PRAWIE KARNYM

Tablice, orzecznictwo, kazusy

Wojciech Filipkowski
Ewa M. Guzik-Makaruk, Katarzyna Laskowska

SERIA AKADEMICKA

WYDANIE **4**

PRZEWODNIK PO PRAWIE KARNYM

Tablice, orzecznictwo, kazusy

Wojciech Filipkowski
Ewa M. Guzik-Makaruk, Katarzyna Laskowska

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

4

Stan prawny na 1 maja 2022 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne
Trzy kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-278-2
4. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wprowadzenie	9
Literatura	11
Część I. Schematy i tabele	17
Część II. Wybrane orzecznictwo do schematów i tabel	307
Część III. Kazusy	403
Część IV. Wybrane orzecznictwo do kazusów	429

WPROWADZENIE

W tym roku mija 15 lat od pierwszego wydania *Przewodnika po kodeksie karnym*, który stał się inspiracją do trzech kolejnych wydań *Przewodnika po prawie karnym* w 2008 r., 2012 r. i 2016 r. Wszystkie wymienione publikacje wykorzystywały wieloletnie doświadczenia w prowadzeniu zajęć dydaktycznych z zakresu prawa karnego materialnego. Były one wynikiem zauważonych trudności, jakie nieraz sprawiało studentom usystematyzowanie wiedzy z tego przedmiotu. Obecnie mamy przyjemność oddać do rąk Czytelników wydanie czwarte *Przewodnika po prawie karnym*, uwzględniające zmiany w prawie karnym wprowadzone od ostatniej publikacji w 2016 r.

Na kształt *Przewodnika* istotny wpływ miały dynamiczne zmiany legislacyjne, jakie miały miejsce w ostatnich latach, sugestie studentów zgłaszane podczas ćwiczeń, konsultacji i wykładów, a także wymiana spostrzeżeń – przez prowadzących wykład kursowy i ćwiczenia – podczas zebrań naukowych Katedry Prawa Karnego i Kryminologii na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom studentów, przyjęto trzyczęściowy układ *Przewodnika*. Część I zawiera schematy i tabele, w których w sposób graficzny zostały przedstawione wszystkie instytucje części ogólnej prawa karnego. Zważywszy na istniejące w doktrynie rozbieżności odnośnie do pewnych kwestii, uznano za stosowne ich zasygnalizowanie i uczyniono to w następujący sposób: pod schematem wskazywano często istotę rozbieżności oraz autorów odmiennych poglądów, a także dokonywano analizy lub wyjaśnienia wybranych problemów teoretycznych i praktycznych. W założeniu ma to pomóc studentom w usystematyzowaniu wiedzy nabytej podczas wykładu, w czasie ćwiczeń oraz pracy własnej przy wykorzystaniu podanej przez autorów *Przewodnika* literatury podstawowej, zawierającej opracowania podręcznikowe oraz literatury uzupełniającej, pogłębiającej wiedzę, a obejmującej poglądy przedstawicieli doktryny prawa karnego zamieszczone w komentarzach do Kodeksu karnego, Kodeksu karnego wykonawczego oraz pozakodeksowego prawa karnego i orzecznictwa Sądu Najwyższego. Uwzględniono także dotychczas wydane tomy *Systemu Prawa Karnego*.

W części II zamieszczono orzecznictwo Sądu Najwyższego odnoszące się do obecnie obowiązującego Kodeksu karnego. Ograniczenie się do orzecznictwa Sądu Najwyższego uzasadnione jest faktem, że jest ono niewzruszalne i kształtuje linię

orzecniczą sądów niższego szczebla. Autorzy nie kwestionują wartości i znaczenia orzecznictwa sądów apelacyjnych, ale kierując się tym, iż orzecznictwo to może podlegać weryfikacji w toku kontroli instancyjnej, podjęli decyzję o rezygnacji z przywoływania tez orzeczeń tychże sądów. W opracowaniu przyjęto następujący układ przywoływanych orzeczeń. W pierwszej kolejności wskazano rodzaj rozstrzygnięcia (uchwała, wyrok, postanowienie), datę wydania, sygnaturę akt sądowych oraz miejsce publikacji, a następnie zacytowano tezy rozstrzygnięć. Orzeczenia zostały przyporządkowane poszczególnym schematom (np. pod schematem 16 znajduje się odesłanie do orzecznictwa poz. 1, 2, 271, 294 w części II „Wybrane orzecznictwo do schematów i tabel”).

Część III zawiera 12 kasusów podstawowych, przedstawionych w formie krótkich opisów stanów faktycznych. Każdy z kasusów zawiera od kilku do kilkunastu podkaszusów stanowiących ich rozwinięcie. Poprzedza je drzewo genealogiczne pewnej fikcyjnej rodziny, której członkowie są bohaterami poszczególnych kasusów. Istotnym jego elementem, na który rozwiązujący kazusy powinni zwrócić szczególną uwagę, jest wiek poszczególnych bohaterów, a także ich powiązania rodzinne. Celem tej części *Przewodnika* jest umożliwienie studentowi sprawdzenia nabytej wiedzy teoretycznej. Warto zwrócić uwagę na to, że nie wszystkie kazusy mają jednoznaczne rozwiązanie, a nawet nie wszystkie przedstawione zachowania wyczerpują znamiona przestępstwa. W celu ułatwienia rozwiązania kasusów podano przykładowe orzecznictwo Sądu Najwyższego w części IV „Wybrane orzecznictwo do kasusów”, poprzedzone tabelą stanowiącą swoistą nawigację, służącą ułatwieniu wyboru stosownych orzeczeń.

Zamierzeniem twórców *Przewodnika* było nauczenie studentów argumentacji prawniczej i uzasadniania swego stanowiska przy wykorzystaniu obowiązującego stanu prawnego oraz orzecznictwa sądowego. Mamy nadzieję, iż oddawany w Państwa ręce *Przewodnik* pomoże usystematyzować posiadaną wiedzę, natomiast nauka prawa karnego stanie się przyjemnością, a nie tylko obowiązkiem wynikającym z programu studiów.

Pozostawiamy w życzliwej pamięci Pana prof. dr. hab. Jarosława Warylewskiego, którego recenzja przyczyniła się do przygotowania pierwszego wydania naszego *Przewodnika*.

Wypada zaznaczyć, że aktualne wydanie czwarte w dużej mierze odwołuje się do poprzednich edycji podręcznika przygotowanego w następującym składzie autorskim: W. Filipkowski, E.M. Guzik-Makaruk, K. Laskowska, G.B. Szczygieł i E. Zatyka. Autorami bieżącej edycji są natomiast: W. Filipkowski, E.M. Guzik-Makaruk i K. Laskowska. W publikacji uwzględniono stan prawny na dzień 1.05.2022 r.

Autorzy

Część I

SCHEMATY I TABELE

Schemat nr 1

KODEKSY KARNE OBOWIĄZUJĄCE NA ZIEMIACH POLSKICH II RZECZYPOSPOLITEJ DO KODEKSU KARNEGO Z 1932 R.

- niemiecki Kodeks karny z 1871 r.
- austriacka ustawa karna z 1852 r.
- rosyjski Kodeks karny z 1903 r.
- węgierski Kodeks karny z 1878 r.

Uwagi:

Po I wojnie światowej i odzyskaniu niepodległości w 1918 r. obowiązywały na ziemiach polskich II Rzeczypospolitej trzy różne kodeksy karne państw zaborczych. Aż do 1932 r. moc obowiązującą posiadały:

- 1) niemiecki Kodeks karny z 1871 r. – pierwszy Kodeks II Rzeszy Niemieckiej, obowiązujący do dziś w RFN (ziemie byłego zaboru pruskiego – zachodnie województwa Polski);
- 2) austriacka ustawa karna z 1852 r. (ziemie byłego zaboru austriackiego – województwa południowe, tzw. ziemie galicyjskie);
- 3) rosyjski Kodeks karny z 1903 r., tzw. Kodeks Tagancewa, nazwany tak od nazwiska głównego jego twórcy (ziemie byłego zaboru rosyjskiego – województwa środkowe i wschodnie).

Ponadto na Spiszu i Orawie obowiązywał Kodeks karny węgierski z 1878 r. Do momentu odzyskania przez Polskę niepodległości Orawa i Spisz należały do monarchii austro-węgierskiej. Językiem urzędowym był węgierski, kazania księża głosili po słowacku, a lud zamieszkujący te ziemie mówił gwarą góralską.

Schemat nr 2**GENEZA
KOMISJI KODYFIKACYJNEJ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

- organ sejmowy z czasów II Rzeczypospolitej Polskiej powołany ustawą z 3.06.1919 r.
- w celu opracowania projektów ustaw unifikujących prawo pozaborowe na potrzeby nowo powstałego państwa polskiego

№ 44.

Dziennik Praw. Poz. 315.

525

315.**U S T A W A**

z dnia 3 czerwca 1919 roku

o komisji kodyfikacyjnej.**Art. 1.** Niniejszem zostaje utworzona komisja kodyfikacyjna.**Art. 2.** Do zakresu działania tej komisji należy:

- a) przygotowanie projektów jednolitego ustawodawstwa dla wszystkich ziem w skład Państwa wchodzących, a to w dziedzinie prawa cywilnego i karnego;
- b) przygotowanie innych projektów ustawodawczych, które komisja kodyfikacyjna wypracuje bądź na skutek uchwały Sejmu, bądź też w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości.

Schemat nr 3

SKŁAD KOMISJI KODYFIKACYJNEJ (art. 4 ustawy kodyfikacyjnej)

„Na czele komisji kodyfikacyjnej stoi prezydent i trzech wiceprezydentów.

Poza tem komisja składa się z 40 członków. Na wniosek prezydenta mogą być atoli mianowani dalsi członkowie ponad tę liczbę.

Minister Sprawiedliwości jest w komisji kodyfikacyjnej zastąpiony przez swego delegata.

Ponadto może on osobiście lub przez delegatów brać udział w obradach komisji i jej poszczególnych oddziałów”.

Schemat nr 4

SKŁAD KOMISJI KODYFIKACYJNEJ

- Skład osobowy Komisji Kodyfikacyjnej opierał się na założeniu jej ponaddzielnicowości, członkami komisji byli zatem przedstawiciele każdego zaboru wchodzącego w skład nowego państwa polskiego.
- Struktura organizacyjna komisji zmieniała się wraz z przyjmowanymi regulaminami w zakresie działania komisji.
- Zgodnie z pierwszym regulaminem z 1919 r. w skład komisji wchodziły dwa wydziały:
  1. ustawodawstwa cywilnego,
  2. ustawodawstwa karnego.
- Regulamin z 1924 r. zniósł wydziały i podzielił Komisję Kodyfikacyjną na pięć sekcji: prawa cywilnego, postępowania cywilnego, prawa handlowego, prawa karnego, postępowania karnego.

Schemat nr 5

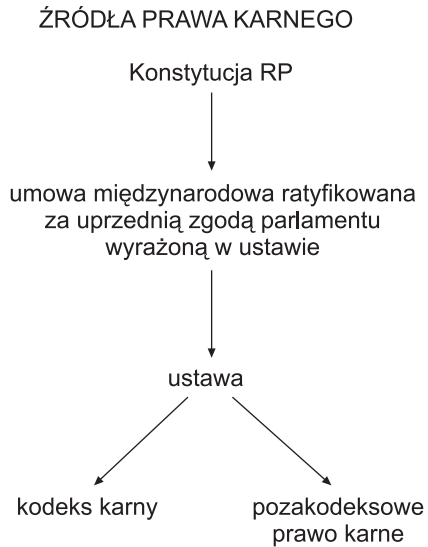
TERMINY DZIAŁANIA KOMISJI KODYFIKACYJNEJ

- Istotną kwestią były terminy wyznaczone przez samą Komisję na ukończenie swoich prac.
- Naczelnik Państwa Józef Piłsudski, mianując przewodniczącego Komisji Kodyfikacyjnej, wyraził nadzieję, że całość pracy uda się ukończyć do 1921 r.
- Pierwszy prezydent Komisji Franciszek Fierich (profesor i rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, który stanowisko piastował do swojej śmierci we wrześniu 1928 r.) ostateczny termin zamknięcia prac dotyczący prawa cywilnego i karnego ustalił na 1930 r., ewentualnie na 1931 r.
- Początkowo prognozy te przyjęto bardzo optymistycznie, następnie przedłużono termin ukończenia prac ustawodawczych na rok 1932.
- W 1929 r. na uroczystości dziesięciolecia Komisji Kodyfikacyjnej Stanisław Emil Rapaport przesunął termin zakończenia jej prac na rok 1939.

Schemat nr 6

KODEKSY KARNE W XX W.

- Rozporządzenie Prezydenta RP z 11.07.1932 r. – Kodeks karny z mocą obowiązującą od 1.09.1933 r. Obowiązywał do 31.12.1969 r.
- Dekret PKWN z 23.09.1944 r. – Kodeks Karny Wojska Polskiego. Obowiązywał do 31.12.1969 r.
- Ustawa z 19.04.1969 r. – Kodeks karny z mocą obowiązującą od 1.01.1970 r. Obowiązywał do 31.08.1998 r.
- Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny z mocą obowiązującą od 1.09.1998 r. Obecnie obowiązujący Kodeks był już ponad 120-krotnie nowelizowany.

Schemat nr 7**Uwagi:**

Źródłem prawa karnego nie są:

- inne ratyfikowane umowy międzynarodowe,
- pozostałe akty rangi podustawowej,
- zwyczaj,
- orzecznictwo sądowe,
- poglądy doktryny.

Zob. przykładowo wymienione Źródła w niniejszym *Przewodniku*.

Podręcznik prezentuje wiedzę z zakresu części ogólnej prawa karnego w nowoczesny i przystępny sposób. Tabele i schematy, które w obecnym wydaniu zostały znacznie poszerzone, ułatwiają usystematyzowanie informacji i skuteczne przygotowanie się do egzaminu.

Ponadto w publikacji zawarte są kazusy pozwalające na praktyczne sprawdzenie przyswojonej wiedzy. Książka uczy argumentacji prawniczej i uzasadniania swojego stanowiska.

W obecnym wydaniu opracowania uwzględniono m.in. następujące zmiany:

- poszerzenie przesłanek pozbawienia praw publicznych,
- przywrócenie zasady orzekania kary łącznej,
- obostrzenie kary za czyn ciągły,
- podwyższenie dolnych granic kar ograniczenia wolności i grzywny.

Książka jest przeznaczona dla studentów, aplikantów oraz praktyków organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Wojciech Filipkowski – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor w Katedrze Prawa Karnego na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku; specjalizuje się w prawnych, kryminologicznych i kryminalistycznych aspektach wykorzystywania nowych technologii przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości.

Ewa M. Guzik-Makaruk – profesor doktor habilitowany nauk prawnych w Katedrze Prawa Karnego na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku; w sferze jej zainteresowań pozostaje prawo karne materialne, prawo karne medyczne, problemy związane z działalnością sekt religijnych, a także prawnokarne i kryminologiczne aspekty transplantacji organów, tkanek i komórek.

Katarzyna Laskowska – profesor doktor habilitowany nauk prawnych w Katedrze Prawa Karnego na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku; jej zainteresowania naukowe koncentrują się na prawie karnym materialnym oraz kryminologii.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

9788382862782 W04P01

ISBN 978-83-8286-278-2

9 788382 862782

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

CENA 59 ZŁ (W TYM 5% VAT)